Hallituksen esitys työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta (HE 87/2020 vp) ja sitä täydentävä hallituksen esitys (HE 114/2020 vp)

Hallitussihteeri Meri Pensamo, TEM

Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

Kokeilu

- Ehdotus laiksi työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta
- Määräaikainen kokeilu **1.1.2021 / (1.3.2021) – 30.6.2023**
- Kattaa 26 aluetta, joihin kuuluu yhteensä 125 kuntaa
- Kunnat päättäisivät itse yhteistyömuodostaan (kuntalain mukaiset mahdollisuudet)
- Tarkoituksena on saada tietoa yhteiskunnallisen päätöksenteon tueksi: lisäisikö työllisyyttä edistävien tehtävien kuntapohjainen hoitaminen palvelujen vaikuttavuutta ja millä tavoin?
- Koskee valtion TE-toimistojen eräiden asiakasryhmien ja eräiden tehtävien hoitamista kunnan tai kuntaryhmän muodostamalla kokeilualueeella
- Saatavaa tietoa hyödynnetään valmisteltaessa pysyvää tehtävien siirtoa valtiolta kunnille (kuukausittainen seuranta + VN TEAS arviointi)

Kokeilun asiakasryhmä

Työttömät työnhakijat, työllistettynä olevat ja työllistymistä edistävissä palveluissa olevat työnhakijat, joiden kotikunta on kokeilualueen kunnassa ja jotka

- eivät täytä ansiopäivärahan saamisen edellytyksiä tai
- ovat alle 30-vuotiaita tai
- ovat maahanmuuttajia tai vieraskielisiä

Kokeilualueiden asiakkaiksi siirretään ne, jotka kuuluvat kokeilun asiakasryhmään ja ne, jotka kokeilun aikana täyttävät asiakkuuden edellytykset (ilmoittautuvat työttömäksi työnhakijaksi, muuttavat maahan)

- Poikkeusmahdollisuus perustellusta syystä

Kokeilualueen kunnan tehtävät

- Vastaa asiakkaan palveluprosessista, palveluohjauksesta ja neuvonnasta (myös kotolaki)
- Myöntää etuuksia: palkkatuki, starttiraha, matka- ja yöpymiskustannusten korvaukset, kulukorvaus
- Päättää työnhakijan omaehtoisen opiskelun tukemisesta työttömyysetuudella ja tukemisen lakkaamisesta sekä kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitetun omaehtoisen opiskelun tukemisesta ja tukemisen lakkaamisesta
- Voi ottaa vastaan ja julkaista työnantaja-asiakkaan ilmoituksen avoimesta työpaikasta sekä esitellä työnantajalle työnhakijoita

Kokeilualueen kunnan työttömyysturvaan liittyvät tehtävät

- Antaa työttömyysturvalaissa tarkoitetun työvoimapoliittisen lausunnon:
    - Työnhakijan osallistumisesta työllistymistä edistävään palveluun ja palvelun sisältymisestä työllistymissuunnitelmaan tai sitä korvaavaan suunnitelmaan (vaikutus työttömyysetuuden korotusosaan);
    - JTYPL:ssa tarkoitetuista työttömyysetuudella tuettuun työnhakijan omaehtoiseen opiskeluun liittyvistä edellytyksistä;
    - Kotoutumisen edistämisestä annetussa laissa tarkoitetusta maahanmuuttajan omaehtoisen opiskelun tukemisesta.
- Pyytää asiakkaalta työttömyysturvaoikeuden ratkaisemiseksi tarpeelliset selvitykset ja ilmoittaa tiedot TE-toimistolle työvoimapoliittisen lausunnon antamista varten.

Palveluiden rahoitus ja hankinta

- Kokeilulaissa tarkoitetut kuntien palvelut rahoitetaan valtion varoista talousarviossa myönnettyjen määrärahojen rajoissa.
- ELY/TE-toimisto/TE-asiakaspalvelukeskus kilpailuttavat ja tekevät päätökset ostopalvelujen hankinnoista myös siltä osin, kun palveluja käyttävät kokeilualueiden kuntien asiakkaat.
- ELY-keskus määrittelee kiintiön, johon asti kokeilualueella on käyttövaltuus.
- KEHA-keskukselle jäävät JTYPL-laissa tarkoitettujen tukien ja etuuksien maksatukset.

Kokeilun resurssit ja kustannukset

- Tavoitteena valtion ja kuntien osaamisen ja resurssien yhdistäminen
- Valtion TE-toimistojen henkilöstöstä siirtyy kuntien työnjohdon alle asiakkaiden siirtymää vastaava suhteellinen osuus, noin 960 htv
- TE-toimiston henkilöstön palvelussuhteet valtioon säilyvät muutoin ennallaan kokeilun ajan (valtio maksaa henkilöstömenot oman henkilöstönsä osalta)
- Kokeilualueet maksavat omat henkilöstömenonsa ja ovat kokeiluun hakeutuessaan sitoutuneet panostamaan vuosittain 15 % vuonna 2018 maksamastaan työmarkkinatukiosuudesta
- Valtiolle aiheutuu kokeilusta yhteensä arviolta noin 9,3 miljoonan euron kustannukset

TE-toimiston ja sen toimialueen kokeilualueiden yhteistyö

- Yhteistyövelvoite 22 §
- Kokeilualueen työ- ja elinkeinotoimiston ja kokeilualueen on perustettava tasavertaiseen kumppanuuteen perustuva yhteistyöelin
- Sovittaa yhteen ja seuraa alueen työllisyyden edistämisen kokonaisuutta (asiakasmäärät, resurssit, ostopalveluhankinnat ym.)
- Yhteistyöelimen kokoonpanosta ja yhteistyön osa-alueista voidaan antaa tarkempia säännöksiä TEM asetuksella (annetaan yhteistyöelinten riittävän samankaltaisuuden varmistamiseksi sekä kokoonpanon että käsiteltävien asioiden osalta)
- Tarkoituksena varmistaa sujuvat asiakasprosessit hallinnollisista rajoista huolimatta ja asiakkaiden yhdenvertaisuuden erityisesti toimeentuloa turvaavien etuuksien osalta

Valtiosääntöoikeudelliset vaatimukset ja ehdotettu kokeilu

Vaatimus	Ehdotus
Hyväksyttävä tavoite	Tietoa kuntapohjaisen järjestämisen vaikuttavuudesta, palveluiden tehostumisesta ja kohdentumisesta asiakkaiden tarpeisiin
Poikkeavat säännökset annettava lailla	Laki työllisyyden edistämisen kuntakokeilusta, viittaukset JTYPL:iin, TTL:iin ja KotoL:iin palvelujen ja tehtävien sisällön ja asiakkaan oikeuksien ja velvollisuuksien osalta
Oikeasuhtaisuus	Kokeilun laajuus on jonkin verran ongelmallinen verrokkien löytämisen kannalta, kunnat halunneet laajasti osallistua
Kokeilualueesta / osallistujista säädetään lailla	Kokeilulain 3 ja 4 §
Kokeilusääntely ei syrji	Asiakasryhmien määrittelyssä rajauksia; perusteena palvelutarve, arvioidut hyödyt kunnan palvelutarjoamasta, asiakasryhmien koko
Voimassa vain lyhyen ajan	1.1. (1.3.) 2021 – 30.6.2023
Tulosten arviointi järjestetty asianmukaisesti	Jatkuva seuranta kokeilun aikana (asiakastietojärj. avulla), kuukausittain julkaistava vaikuttavuustieto, jälkikäteen VN TEAS –arviointi